

Spanska vlada se je uprla "ultimatu" diktatorja Hitlerja

Na ladji je bil vojni kontraband in dva španska fašista. Ali Hitlerjeve bojne ladje napadejo Bilbao? Francija se je odločila, da na vsak način prepreči invazijo Španije na debelo. Anglija ni zadovoljna z obljubo Francije glede vrnitve dveh afriških kolonij Nemčiji. Madridske čete zdrobile napad in prodrle eno miljo. Na stotine fašistov ubitih v razstreljenem vlaku

Pariz, 28. dec. — Špansko poslanstvo v Parizu poroča v imenu svoje vlade v Valenciji, da Nemčija ne dobi svojega tovarnega parnika Palosa nazaj ne glede na to, kaj stori. Hitlerjev "ultimatum" za povrnitev ladje je španska vlada ignorirala. Parnik Palos, ki je bil zajet v soboto v severozahodnih španskih vodah in odveden v Bilbao, je nosil španskim fašistom vojni kontraband — orožje, strelivo in telefonsko opremo za boj. In na njem sta bila poleg nemških posadke tudi dva španska fašista. — Francoski uradni krogi so izvedeli sinoči, da sta dve nemški križarki, ki sta se nahajali v sredozemskih vodah, odpuli proti Bilbao.

Pariz, 28. dec. — Pierre Viot, francoski pomožni minister za severno Afriko, je rekel večer v Charlevillu, da Francija ne bo na noben način dopustila, da bi Hitler na debelo invadiral Španijo z rednimi vojaškimi četami; če se to zgodi, bo tudi Francija intervenirala v Španiji. Francija računa, da bo imela Anglijo in Rusijo na svoji strani. — Jean Mistler, predsednik zborniškega odseka zunanjih zadev, je pa rekel v Duclairju, da je prišel čas, ko mora Hitler "izbirati med kruhom ali smodnikom", med gospodarsko kooperacijo Francije ali vojno.

London, 28. dec. — Uradni krogi Anglije so danes zelo nervozni. Prvič zato, ker Hitler še ni odgovoril na zahtevo Anglije in Francije, če res namerava poslati 60.000 moč redne nemške armade v Španijo, drugič pa zato, ker je Blumova vlada Francije kar na svojo pest objubil Hitlerju, da vrne Nemčiji dve bivši nemški koloniji v Afriki, Togo in Kamerun, ki sta bogati na bakru in drugih surovinah, katere Nemčija danes silno potrebuje. Blumova vlada je informirala Hitlerja, da vrne afriški koloniji pod pogojem, če se Nemci umaknejo iz Španije in se nemška vlada obveže, da ne bo ogrozila nobenega teritorija v Evropi in delovala v bodoče za mir in razoroženje. Anglija ni zadovoljna s tem korakom, ker potem bo tudi ona moralno primorana nekaj storiti s svojimi bivšimi nemškimi kolonijami in ker končno ta "odkupitev" miru pomeni precejšnjo zmago za Hitlerja. Zadnje besedo o bivših nemških kolonijah mora imeti Liga narodov in angleški vladni krogi menijo, da ta zadeva ne pojde tako lahko izpod rok.

Madrid, 28. dec. — Fašisti so včeraj hoteli razviti večji napad na Madrid z zapadne in severno-zapadne strani, toda madridski brambovci so jim preprečili nakano tako v začetku z močnim protinapadom, ki je pognal fašiste nazaj poldrugo miljo na zapadu in brambovci Madrida so spet prišli v posest važnih postojank. Bili so tudi ponovni zračni napadi na mesto, ki so zahtevali nekaj žrtev.

Na bojiščih so vladni letalci izgnali fašiste, ki so veselo bojevali v svojih jarkih šest milj južno od Madrida. Gostijo so pretrgale bombe, ki so ubile 11 fašistov in mnogo je bilo ranjenih. Večjo drznost so izvršili asturijski rudarji, ki so se ukradli skozi fašistično fronto v okolici Monte Aragona in dinamično napadli na 23 vozovi. Rudarji so počakali, skriti v bližini razstrelbe in po njih domnevno je bilo na stotine fašistov ubitih v razstreljenem vlaku. Nato so se dinamičarji vrnili nazaj neopaženi. Asturijski rudarji so izvršili več takih dinamičnih napadov v ozadju fašističnih bojišč in vselej so bili uspešni.

Številne žrtve avtomobilskih nesreč

516 oseb izgubilo življenje po vsej Ameriki

Chicago, 28. dec. — Od božičnega večera do nedelje zvečer je bilo 516 oseb ubitih v avtomobilskih nesrečah v vseh ameriških državah. Na prvem mestu sta državi Michigan, kjer je bilo 44 oseb ubitih in Illinois, kjer so avtne nesreče zahtevale 43 žrtev. Samo v Chicagu in okolici je bilo 25 oseb ubitih.

Država New York, ki ima 13.059.000 prebivalcev, izkazuje primeroma nizko število žrtev avtomobilskih nesreč. Ubitih je bilo 16 oseb. V Californiji so avtne nesreče zahtevale 37 žrtev, v Ohio 30, v Texasu 31, v Pennsylvaniji 31, v Alabami 18, v Virginiji 18, v Iowi 5, v Wisconsinu 6 in v Indijani 12.

V okraju Cook (Chicago) je bilo od 1. januarja do 27. decembra 1936 1045 oseb ubitih v avtomobilskih nesrečah, 19.645 pa ranjenih. V letu dobi lanskega leta je bilo 998 ljudi ubitih v čikaškem okraju in 17.617 ranjenih.

Lov na raketirje se nadaljuje v Chicagu

Chicago, 28. dec. — Čikaška policija je obnovila lov na odvetnike, zdravnike in druge raketirje, ki izkoriščajo žrtve prometnih nesreč kakor tudi transportacijske in zavarovalne družbe, ko je George L. West, eden izmed članov raketirskega kroga, ki so bili aretirani v zadnjem času, izdal imena drugih raketirjev. Pomožna državna pravdnika Irwin Clorfine in Thomas A. Dillon sta po Westovi izpovedi naznanila, da bo več odvetnikov obtoženih, drugim pa preti izključitev iz odvetniške organizacije. West je pri policijskem zaslišanju izjavil, da je bil predno se je pridružil raketirskemu krogu šerifski deputij v Michigan Cityju, Ind.

Razstrelba na italijanskem parniku; 26 ubitih

Rim, 28. dec. — Italijanski 8000-tonski parnik Cesare Battisti je v soboto zletel v zrak v pristanišču Massaua ob Rdečem morju v italijanski koloniji Eritreji v vzhodni Afriki. Parnik kotel se je razletel in eksplozija je užgala nekatera poslopja v luči. Okrog 26 oseb je bilo ubitih in čez sto ranjenih.

11.000 rudarjev zastavalo na Angleškem

London, 28. dec. — Tri tisoč rudarjem, ki stavkajo že šest tednov v premogovnikih na Angleškem, se je zadnje dni pridružil 8000 nadaljnjih rudarjev iz simpatij.

mitralni vojaški vlak s 23 vozovi. Rudarji so počakali, skriti v bližini razstrelbe in po njih domnevno je bilo na stotine fašistov ubitih v razstreljenem vlaku. Nato so se dinamičarji vrnili nazaj neopaženi. Asturijski rudarji so izvršili več takih dinamičnih napadov v ozadju fašističnih bojišč in vselej so bili uspešni.

Kaišekov ugrabitelj pred sodiščem

Vladni svet bo določil kazni

Sanghaj, 28. dec. — Vrhovni uradniki nankingske vlade se se bodo danes sestali, da določijo kazni za maršala Čanga Hsueh-lianga, bivšega vojnega lorda v Mandžuriji, ki je organiziral vojaško revolto v provinci Senai in ugrabil Čanga Kaišeka, kitajskega diktatorja. Nevarnost civilne vojne je bila odvrnjena, ko je maršal zadnji četrtlet izpustil diktatorja, katerega je držal v ujetništvu trinajst dni. Javnost še ni bila informirana o pogojih, na katerih podlagi je Hsueh-liang izpustil diktatorja.

Oba, Hsueh-liang in Kaišek, sta dospela v Nanking s letali. Slednji je prišel v spremstvu svoje žene, njenega brata in svojega svetovalca W. H. Donalda. Kaišek je v svoji izjavi poudaril, da je on deloma kriv, ker je bil ugrabljen. Hsueh-liang se je obtožil, da je neolikan kmet in da je pripravljen sprejeti kazni.

Ker je maršal priznal svoje grehe, je diktator Kaišek priporočil vladnemu tribunalu, naj mu naloži milo kazni. Sugeriral je celo, naj mu dovoli povratek v provinco Senai, kjer naj ponovno prevzame poveljništvo tamkajšnje vojaške posadke. Da li bo tribunal upošteval Kaiškovo priporočilo, ni znano.

Sedaj se je izvedelo, da si je maršal nakopal opozicijo tako pri voditeljih vladne stranke kakor pri militarističnih avtoritetah. Ti so se odločili, da mora Hsueh-liang dobiti težko kazni, čeprav se je Kaišek zavzel zanj.

Nanking, 28. dec. — Maršal Hsueh-liang je dobil zavetje v hiši T. V. Soonga, brata Kaiškove žene. Hišo stražijo vojaki, ker je ljudska jeza velika proti maršalu. Kitajci ga smatrajo za izdajalca, ker je organiziral vojaško revolto in ugrabil diktatorja.

Hsueh-liang je po konferenci s Kaišekom izjavil, da je pripravljen osebno nastopiti pred vladnim tribunalom, kateremu bo pojasnil, zakaj je ugrabil diktatorja. Avtoritete so namignile, da ne bo prišel pred vojno sodišče, ker je spoznal svojo zmotu in mu je žal, ker je ugrabil diktatorja.

KONCENTRACIJA ZEMLJE V ROKAH MALE SKUPINE

Nad 40% farmske zemlje je v rokah veleposesnikov

44% FARM V NAJEMU

Washington, — Ameriško kmetstvo je podvrženo istim zakonom koncentracije bogastva kakor so jim podvržene industrije in trgovina. Tudi poljedelaki zemlja se z vsakim letom bolj steka v roke male skupine veleposesnikov, in to predvsem na račun srednje velikih farmarjev.

To je razvidno iz študija, ki ga je objavila raziskovalna organizacija Farm Research. Manj kakor štiri odstotke farm obsega več ko 40% vse poljedelake zemlje, 40% farm pa manj ko 6% zemlje. V svrhu boljše slike se to lahko primerja s sledečimi namišljenimi številkami: Ako bi bilo v Ameriki 100 farmarjev in ako bi vse farme merile sto akrov, tedaj bi štiri farmarji posedovali 40 akrov zemlje in 40 farmarjev le 6 akrov zemlje. Ostali farmarji in ostala zemlja je med tema dvema ekstremoma.

Te številke, ki so bazirane na situaciji iz leta 1935, so zelo značilne, ker pokazujejo, da majhen farmar postaja manjši, velik farmar pa večji — revež revnejši, bogatin bogatejši. Ta proces je pod sedanjim sistemom stalno na delu tako v mestu ko na deželi.

V zadnjih 35 letih, ko je zvešana vlada prvič začela zbirati statistiko o velikosti farm, se je koncentracija farmske zemlje zelo povečala. Takrat je bilo v državi 2,6 farm, ki so merile nad 499 akrov. Te farme so skupno imele 13% vse poljedelake zemlje. Lansketo leto je bilo teh velefarm 3,9% od skupnega števila farm, toda obsegale so 40,20% vse zemlje.

Ta koncentracija zemlje ne pomeni, da izginejo mali farmarji. Število farm je v zadnjih petih letih od 1930 do 1935 naraslo za osem odstotkov, toda velika večina tega zvišanja (70%) predstavljajo kmetice, ki merijo od treh do devet akrov. Farm (Dolje na 2. strani.)

Sovjetska unija jači svojo vojsko

Armada, ki že zdaj šteje 1,300,000 mož, bo povečana

Moskva, 28. dec. — Več topov, bojnih ladij in močnejša armada je program sovjetske Rusije, ki sluti izbruh nove svetovne vojne v prihodnjem letu. Njena armada je že zdaj najmočnejša na svetu, a kljub temu se bo orednjeli sovjetski odbor sestavil v januarju, da razpravlja o novem proračunu. Mihail Tukačevski, pomožni vojni komisar, je pred enim letom naznanil, da je bila sovjetska armada povečana na 1,300,000 mož in napovedal nadaljnjo porast oborožene sile v tem letu.

L. 1936 je sovjetska vlada znižala vojaško starost z 21 na 19 let, zaeno pa je ustanovila komisarjat militaristične obrambe. Na vsesojunjskem kongresu sovjetov, ki se je vršil v novembru, je Vekoslav Molotov, predsednik sveta komisarjev, dejal, da bo Rusija kmalu imela 100.000 letalskih pilotov in 7000 bojnih letal. V tem letu je vlada podvojila izdatke za financiranje vojne mašine, v prihodnjem letu pa bo vojni proračun še večji.

Sovjetsko časopisje stalno poudarja, da Rusiji preti nevarnost sovražnega napada s strani Nemčije in Japonske, ki sta nedavno sklenili vojaško zvezo in napovedali boj komunizmu. Druga velika vojaška opozorila je bila vnaprejšnja opozorila, da je Japonska napovedala napad na Čehoslovake, pravijo v Moskvi in na to mora biti sovjetska vlada pripravljena.

Sovjetski krogi so uverjeni, da bo vojna izbruhnila v nekaj mesecih. Nemčija je zabredla v resne ekonomske potoške, ki bodo morda prišle Hitlerja v skrajno akcijo, da najde izhod iz situacije. Druga sila, ki lahko povzroči vojno na Daljnem vzhodu, je Japonska. Njena zunanja politika je predmet ostre kritike, ker se je zapletla v konflikt s Kitajsko, od katere zahteva ustavitve protijaponskih demonstracij.

Nacionalisti v Indiji napovedujejo nov boj

Bombaj, Indija, 28. dec. — Indijski nacionalisti, ki imajo tu svoj kongres, so včeraj pozvali indijsko ljudstvo na nov boj z Veliko Britanijo in za svobodno Indijo. Zborovanja se je udeležilo 60.000 oseb. Navzoč je bil tudi Gandhi, ki je priporočal, naj se vrše nacionalistični kongresi po vaseh, da se ljudstvo bolj seznani s programom bojevnikov. Kongres se je izrekel za boj kot kronanja novega angleškega kralja v Durbarju in izrazil je simpatije španakemu ljudstvu, ki je v boju s fašizmom.

Gledališke nagrade prepovedane v Chicagu

Chicago, 28. dec. — "Bančnih večerov" v čikaških filmskih teatrirh je konec. Policija jih je prepovedala na podlagi loterijskih zakonov in zadnje dni je bilo 15 gledaliških menadzerjev aretiranih, ko se niso zmenili za prepoved. "Bančni večeri" so bili tedenska žrebanja za dobitke po \$100 ali več in ta žrebanja so navadno privlekla v kinogledališča na tisoče ljudi.

Vodja mornarskih stavkarjev aretiran

Long Beach, Calif., 28. dec. — Harry Bridges, vodja mornarskih in pristaniščnih delavcev ob obali Pacifika, je bil zadnje dni aretiran zaradi nesreče, ko je s svojim avtom do smrti povozil 18-letnega fanta. Bridges je bil na potu na stavkarski shod, ko se mu je pripetila nesreča. Bil je izpuščen proti kavčiji \$2000.

KAKO SO MAGNATI UPROPASTILI VELIKO DRUŽBO

Veliko predilnico zmolzli do kosti in jo zaprli

TISOČE ROK BREZ DELA

Manchester, N. H. — Največje predilnice v državi in na svetu — Amoskeag Mills — ni več. Prav za prav je še — zidovje, stroji in drugo — toda še nekaj časa ne obratuje. V njej je delalo tisoče delavcev in od nje se je živela pretežna večina tukajšnjega prebivalstva. Dolgo dobo, nad sto let, je ta predilnica slovela po vsem tekstilnem svetu.

In kako je prišlo do tega, da je bankrotirala največja predilnica v državi, da je bilo tisoče delavcev vrženih na cesto prav tako kakor bi kak blazni gospodar pognal živino in hleva in zabil vrata? Odgovor je enostaven: podjetje so bankrotirali brezvestni direktorji, ki so s raznimi finančnimi manipulacijami savarovali svoje interese in odneali polne žepce. To so storili na račun delavcev in pretežnega dela tukajšnjega prebivalstva.

Amoskeag Mills kompanija je do leta 1924 delala velike profite. V rezervnem fondu je imela \$30.000.000. Od leta 1920 je financirala vso ekspanzijo in profitov; niti en dolar ni bil vložen v podjetje od investicij. V tej dobi je svedela močno zvišala svojo kapitalno strukturo s svodenim kapitalom, od katerega so delničarji prejeli dividende v gotovini in zastojnih delnicah.

Leta 1924 je družba naredila \$3.000.000 deficita. Direktorji so pričeli tuhtati, ne kako bi rešili delavce ali podjetje, marveč kako bi se polastili velikega rezervnega sklada \$30.000.000. Ker je družba naredila deficit tudi naslednje leto, je direktorje to uverilo, da je treba ločiti profite od riskantnega obrata. Rečeno, storjeno.

Še istega leta — 1925 — so ustanovili novo korporacijo, ki je prevzela obratovanje podjetja, originalno korporacijo so pa spremenili v "holding" kompanijo. Obratni korporaciji so izročili ogromno tovarno, ji dali šest milijonov običnega kapitala in zvišali kapitalizacijo — v knjigah — od treh do 33 milijonov. Delnice so transferirali "holding" kompaniji kakor tudi \$18.000.000 rezervnega sklada. Direktorji obeh korporacij so bili večinoma ene in iste osebe. Frederic C. Dumaire je bil blagajnik obeh korporacij.

Dve leti pozneje, 1927, so izvršili novo finančno manipulacijo, s katero so postali upniki obratne korporacije namesto solastniki in kot taki sodegovorni za njene izgube. To so storili s bondno izdajo \$14.000.000. Istega leta so vzeli iz njene blagajne nadaljnjih osem milijonov.

Od tistega dne ni bilo nobenega dvoma, da mora obratna družba — Amoskeag Manufacturing Co., ustanovljena 1925 — propasti. Direktorji so to izrabljali kot sredstvo za reduciranje davkov, znižanje plač in priganjavo. Ker se je mesto, kot delavci, zavedalo, kako velik udarec bi bila likvidacija predilnice, so tekstilni magnati dobili, kar so hoteli. Tisčali so za vrt vse skupaj, oblasti in prebivalstvo.

Magnatje pa niso pozabili sebe in delničarjev. Vsa originalna delničarja Amoskeag Co. ("holding" kompanija od 1925) je prejel za vsako navadno delnico (originalna vrednost \$100), poleg dividend v gotovini, tudi dve prednostni delnici "holding" kompanije, vredni \$200, \$312 v gotovini, bondov za \$240 in šest navadnih delnic obratne družbe. Morski piratje niso nikdar bolj izpuščen proti kavčiji \$2000. (Dolje na 2. strani.)

Sprejemni odbor pozdravlja novo leto. (Narisaal Jerger.)

Vesti iz Jugoslavije

(Ostala poročila iz Jugoslavije)

ODKRITA VELIKA PONAREJEVALNICA TISOČAKOV

Pri Mariboru je stari ponarejevalec Rupnik spet tiskal bankovce

V teh zadnjih tednih, ko so posebni dogodki pri nas zelo pili ali pa so taki, da zanje javnost ne sme izvesti ali ne more izvesti, zalaga Maribor z okolico kar brez odmera našo javnost s senzacijami: z umori, vomi, pa spet z umori, z izsleditvami zločinov—in zdaj z odkritjem velike tiskarne tisočakov in stotakov. Komaj so listi opravili svojo dolžnost s poročanjem o umoru pismonoše v S. Ilju in o izsleditvi morilca, že nam je Maribor postregel z novo senzacionalno novico: tam v Zgornjem Radvanju je bila odlično opremljena delavnica ponarejenih tisočakov in stotakov, in kakor že več drugih, je tudi to vodil možstrski ponarejevalec France Rupnik, znan strokovnjak za tako opravilo.

France Rupnik je šele pred nekaj meseci odedel zadnje kazni za svojo ponarejevalsko strast. Že večkrat je sedel v kazni, kar je bil zadnjič, ko je pred meseci prišel iz mariborske kaznišnice, je takoj spet sklenil začeti s tiskanjem bankovcev, da bi tim prej obogatel in dobro živel vsaj do ponovne aretacije. Da bi policiji onemogočil strogo kontrolo nad seboj, se je prijavil kot stanovalec pri neki strani ki sredi Maribora, toda v tej sobi je bil kdaj pa kdaj spal, drugje se je potikal zunaj mesta.

V Zgornjem Radvanju je našel zatočišče pri nekem posestniku in podporniku, mecene v nekaterih kmetih, glavno pa menda pri nekem mesarju. Policiji je prišlo na uho, da se je ta mesar pohvalil, da bo v kratkem imel dovolj denarja. Orožniki so postali pozorni in po poizvedbah dognali, da se mora kaj kuhati v hiši tega in tega posestnika v Radvanju. Obkolili so hišo in si ogledali okna. Ker so na vseh oknih železni križi, se ni bilo bati, da bi morebitni storilci zbežali skozi okna. Ko so orožniki stopili v hišo, so našli v sobi kmeta in še dva druga, pod posteljo pa so opazili neko razmnoževalno napravo in v nji negativ tisočake. Opazili pa so tudi, da je iz enega okna odstranjen železni okvir, akoci okno pa da sta zbežala—kakor so ugotovili—dva ponarejevalca. Sodijo, da so bili križi v oknu preplinjili že poprej, da bi ponarejevalci v silo lahko pobegnili. Bila sta to France Rupnik in pomočnik onega mesarja, ki je menda financiral vso delavnico, ki je stala gotovo lepe tisočake. V tej skrivni sobi so našli orožniki mnogo fotografiranih aparatov in priprave, negativov, tiskarske barve, kupa papirja, akcie, pa tudi cel kupček že skoraj dotiskanih tisočakov in stotakov, ki jih je bilo najmanj za en milijon.

Ponarejeni so bili bankovci prvotno in bi se le težko razločevali od pravih. Rupnik je res mojster, to je že parkrat uradno ugotovljeno in priznано. Če mu daš le črnilo in pero v roko pa nekaj "farbe", že ti nariše tisočak, da je podoben pravemu kakor dvojček dvojčku. Tu pa je imel na razpolago najboljše priprave, najboljše kemikalije, pa mnogo časa in mnogo miru, da se je lahko nemoteno udeleževal v svoji spretnosti. Aretaciji pa je s pomočnikom vred za zdaj zbežal, za obema pa je izdana tiralica. Druge tri pomagale in podpornike pa so orožniki aretirali.

12. decembra 1936.—K odkritju ponarejevalnice bankovcev poročajo naknadno, da so enega pobeglih ponarejevalcev že prišli. Gre za mesarskega pomočnika Mihaela Medveda, staraga 33 let. Ta je skupaj z Rupnikom pobegnil skozi okno in bežal k bratu k Sv. Barbari v Sio-

tyrdke Turk, katere lastnik je narodni poslanec Rajko Turk, brat Vilka Turka, lastnika menjalnice. Policija z vso vno raziskuje ta dva vloma.

HUDA NESREČA NA MURI

Četiri se prevrnili, šest ljudi utonilo

Pri Čmureku se je v noči na 11. decembra dogodila na Muri strašna nesreča, katere žrtve je postalo šest mladih ljudi.

Zvečer se je več fantov in deklet odpravilo čez Muro v Čmurek k znanemu na obisk. Zabalili so se, pili in plesali, pozno ponoči pa so se odpravili nazaj čez Muro domov. Nekateri niso hoteli v temi v čoln, da bi se prepeljali čez vodo, toda osem mladih ljudi — med njimi Stefan Kolbanek, Lojze Frajg, Martin Tišlerič, Ivan Helbrand in Franc Vormeč je le sedlo v čoln, da v temi prevelajo na drugi breg. Nenaadoma so oni, ki so ostali na bregu, zaslišali strašne krike s arede Mure in nato kmalu je nastala spet tišina. Zaslutili so nesrečo, sklicali orožnike, financarje in kmete, ki so takoj ugotovili, da se je pripetila huda nesreča. Sredi Mure je močna struja zagrabila čoln in ga potegnila s sabo, udarila z njim ob skalo, da se je stena čolna razbila. Tišti hip sta dva fanta skočila v Muro in se s plavanjem rešila na breg, ostalih šest pa je s čolnom vred izginilo v vodi.

Doslej niso še našli ne čolna ne nobenega trupla.

Samomorilec rešen iz Drave

— Ko so se 10. t. m. vračali ravno študentje iz Mariborskih šol domov, je učenec meščanske šole Kristijan Čergolj zagledal, da se je z državnega mostu pogнал v Dravo mlad mož. Čergolj je bil stekel k bregu, odločil se je za drzno akcijo in v Dravo. Uspelo mu je rešiti samomorilca na breg, odkoder so ga prepeljali v bolnišnico, kjer si je samomorilec kmalu spet opomogel. Ugotovili so, da gre za 23 letnega aljaščarkega pomočnika Jožeta Laha in da je hotel v smrt zaradi tega, kar ga je z ob neznanako bolel že nekaj dni.

Dr. Korošec pregledal beograjsko policijo. — Listi poročajo, da si je notranji minister Dr. Korošec z vladnim predsednikom dr. Stojadinovićem ogledal beograjsko policijo, njena poslopja in pisarne ter garaže, nato pa sta pregledala tudi policijsko šolo v Zemunu. O vsem sta se upravniku policije Ačimoviću pohvalno izrazila. Poročila ni ne poročajo, ali sta vladni predsednik in notranji minister tudi obiskala beograjske policijske zapore, to je proslulo Glavnjato, in kako sta se izražala o teh kletkah, ki so znane že po vsej Evropi pa tudi v Ameriki, kjer je pisal o nji Louis Adamič.

Nove jeklarke postojanke v Chicagu

Chicago. — V problemu tednu je bilo v centralnem (čikaškem) jeklarškem distriktu organiziranih devet novih krajevnih u-nij, poročja Van A. Bittner, načelnik kampanj v tem distriktu. Carterji so bili izdani uni-jam pri Chapman Price Steel Co. v Indianapolisu, Leader Iron Works v Decatorju, Ill.; Caterpillar Tractor v Peoriji, National Tube Co. v Lorainu, Apex Steel & Supply, Cleveland, Mississippi Valley Steel, Maplewood, Mo., Russell Bursdal Bolt & Nut v Rock Fallsu, Ill., Coppert Construction, Ft. Wayne, General Steel Wares, Toronto, Kanada.

Delavski zakon bo branil njegov načelnik

Washington. — Pred zveznim vrhovnim sodiščem bo delavski zakon najbrže branil načelnik vladnega delavskega odbora J. Warren Madden, ki je zaprosil justični departament, naj prepusti obrambo zakona njemu. Če mu ugodí, kar se pričakuje, bo Madden prvi načelnik kakšne vladne komisije, ki bo nastopila pred vrhovnim sodiščem v obrambo zakona, katerega izvajajo. Madden je bil pred imenovanjem za načelnika profesor prava na pittsburski univerzi. Zaslisanje o zakonu se prične 8. februarja.

Od leva proti desni: Luigi Antonini, podpredsednik oblatine unije ILGW, Sidney Hillman, predsednik Amalgamated Clothing Workers, David Dubinski, predsednik ILGW in A. F. Armstrong, predsednik tiskarske unije v New Yorku.

Predsednik noče govoriti o relifu

200,000 relifarjev zletelo en mesec po volitvah

Washington. — (FP) — Relif je eno vprašanje, kateremu se administracija izogiba. To je predsednik odprto pokazal na častnikarki konferenci prošli teden, ko ni hotel odgovorjati na vprašanja glede bodočega reliefnega programa.

Vse, kar so reporterji dobili od njega, je bila izjava, da apropiacija pol milijarde dolarjev za financiranje reliefnih del do konca fiskalnega leta, ki se konča 30. junija, ne pomeni znižanja reliefnih del za eno tretjino. Na podlagi te vste bi vlada potrošila okrog 10 milijonov na mesec ali približno eno tretjino manj kakor do zdaj.

Za nadaljnje apropiacije bo vprašal kongres, ko se snide k zasedanju 5. januarja. Razvidno pa je, da bo administracija v bodoče jako "čistokra" do brezposelnih. Izdatke bo skušala v bodočem pol letu držati v okviru sto milijonov na mesec, kar pomeni redukcijo delavcev pri WPA za približno eno tretjino. Dodatne vste bo poskušala le v slučaju, če bo dovolj velik pritisk od zunaj. V jedru je to njena sedanja reliefna politika.

Prvi mesec po volitvah je okrog 200,000 reliefnih delavcev izgubilo borni zaslužek. Na 5. decembra je delalo na reliefnih projektih še 2,384,202 delavcev. Med 28. novembrom in 5. decembrom je zletelo 93,000 relifarjev. Od tedaj so zleteli novi tisoči, največ pri tako zvanih "belo-ovratničarskih" projektih, kar je dvignilo val protestov. "Trebljenje" reliefne liste se še vedno nadaljuje.

S temi redukcijami se je vlada uklonila zahtevi vladajočega razreda — raznih kapitalističnih organizacij in posameznih plutokratov, ki zahtevajo likvidacijo reliefu. Iz teh krogov se sliši tudi glas, da v "nekaterih krajih pri-manjkuje delavcev", predvsem kvalificiranih. V deželi je še vedno okrog osem milijonov brez dela po oceni nekaterih ekonomov in nad šest milijonov po oceni delavskega departamenta, ki je v svojih številkah naravno konservativen.

Priganjastvo v tekstilni industriji

Magnatje primaknejo en cent, vzamejo pa dva

Washington. — (FP) — Zvišanje plač v tekstilni industriji ni bilo nič drugega kakor ščit, pod katerim so magnatje poglajali stroje nekoliko hitreje in zahtevali od delavcev večjo produkcijo, "odvišane" pa odslavili, pravi Francis J. Gorman, podpredsednik tekstilne unije. On pravi, da bo unija napravila nov poskus v kongresu za sprejetje "male NRA" za tekstilno industrijo.

Gorman je rekel, da študija pokazuje, da je bila povprečna meza v tekstilni industriji prvih devet mesecev 1936 \$16.99 na teden. V tej številki so vključene tudi relativno visoke mezde male skupine visoko izurjenih delavcev.

V predlinicah sukna so bile plače zvišane približno za eno tretjino, kar pa po Gormanovem zagotovitju ne kaže prave slike. Pravi, da se je priganjastvo v teh predlinicah kakor tudi na splošno zvišalo še bolj, tako da imajo magnatje še dobiček od tega zvišanja.

Unija je prejela iz mnogih krajev poročila o novih odslovitvah kakor hitro so delavci dobili zvišanje. Odslovitve so bile močnejše z zvišanjem produkcijskega tempa. Magnatje so jim primaknili par centov, da jih odvrnejo od unijskega sentimenta in jim potegnejo mrežo čez oči. V tem so podjetniki mojstri.

Gorman je tudi rekel, da bo unija koncentrirala vse svoje sile za sprejetje "nuteke za tekstilno NRA". Osnutek je bil že pred zadnjim kongresom, toda oblezel je na polici. Poleg "poštenih konkurencev" predpisuje tudi minimalno plačo \$15 na teden in 35-urni teden. Gorman pravi, da unija sedaj ne zahteva nobenega zvišanja plač marveč le uzakonitev tega osnutka za regulacijo tekstilne industrije.

Gonja proti 'rdečkarjem'

Policijski komisar v Columbusu hoče "očistiti" mesto ...

Columbus, O. — Ker živimo v dobi vakovratnih kampanj, si je tudi tukajšnja policija izmislila eno, ki sicer ni nova. Pričela je z velepotezno kampanjo proti — "rdečkarjem".

In v očeh načelnika policijskega "rdečega skadra" Wagnerja je vsakdo "rdečkar", ki ima drugačne politične, ekonomske, socialne, seksualne, dietetične in druge nazore. Vred tega je teoretično policijski gonj ali preiskavi poudarjen vsakdo od cestnega pometarja do zadnjega zdravnikarja, odvjetnika, učitelja, predvsem pa delavski voditelji.

To so močnejši vid prediravanja, toda ni, Wagner je izdelal dolgo listo liberalnih in delavskih "rdečkarjev". Dela jako sistematično. Navado ima, da "nevarne karakterje" pozove v svoj urad, kjer jim izpraša vest.

Na "komunistični" listi ima večje število unijskih voditeljev, med njimi predsednika centralne delavske unije DeNuccijs, Charlesa L. Demmlerja, tajnika pivovarske unije, Lewisa Johnsona, urednika Labor Tribune, glasila centralne unije, E. S. Grattana, urednika tipografske unije, in tucate drugih več ali manj vplivnih in tudi čisto navadnih — "komunistov".

Načelnik policijskega "rdečega skadra", ki je bil ustanovljen nalašč za "očiščenje" mesta, smatra Johna L. Lewisa in vasknega funkcionarja CIO za — ko-

munista. Njegov oddelek je oni dan nepostavno udri v stanovanje T. F. Silveyja, člana tipografske unije, in izvedel hišno preiskavo brez postavnega dovoljenja.

Organizirano delavstvo smatra, da je vsa ta gonja naperjena proti delavskemu gibanju. Centralna unija in tudi liberalni elementi so pričeli s kampanjo za očiščenje Wagnerja iz policijske službe. O njem gre tudi glas, da je profesionalni stavkomoec. Unije zahtevajo od županarja, da tega Hitlerčka odstavi in poklene iz službe.

Koncentracija zemlje v rokah male skupine

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Research pravi, da so to industrijski delavci, ki so zbežali v križi in mest ter se naselili na malih kosih zemlje, kjer blifejo boj za najborgejšo eksistenco. Cenazani birji jih imenuje "part-time" farmarje, toda o kakšnem zaslužku najbrže dosti ne vedo.

Število farm, ki merijo od 10 do 19 akrov zemlje, se je od 1930 zvišalo za 22%; število farm, ki merijo od 20 do 99 akrov, pa med 4 in 5 odstotki. Pomočile so se tudi velike farme — relativno bolj kakor srednje velike farme, toda ne toliko kakor male farme. Z drugo besedo: število farm na obeh ekstremih raste na račun srednje velikih farm.

Zanimive so tudi številke o povprečni velikosti farm in njih tendence. V zadnjih petih letih je povprečna velikost malih farm padla, srednje velike so nekako obdržale svojo velikost — ne pa števila — medtem ko se je povprečna velikost velikih farm zvišala.

Statistično izgleda silika približno takole:

40% farm obsega	5% zemlje
20% "	10% "
20% "	20% "
15% "	25% "
5% "	40% "

V prvi številki so farme, ki merijo do 50 akrov; v drugi farme od 50 do 99 akrov, v tretji farme od 100 do 174 akrov, v četrth farme od 175 do 499 akrov, v peti farme, ki merijo 500 ali več akrov.

Za to koncentracijo farmske zemlje je več razlogov. Eden teh, ki je najbrž glavni, je, da so velike farme na splošno bolj rentabilne. Leta 1929 je ena desetina enega odstotka, ki so merile 7% vse obdelane zemlje, imelo po \$30,000 ali več dohodkov — vrednost pridelka.

Sorazmerno a koncentracijo farm raste tudi farmersko najemništvo. Lani je bilo 44% vseh farm v najemu. Obdelovali so jih najemniki — farmarji in plačevali rento drugje živečim lastnikom. Na drugi strani je mnogo farmarjev, ki so sicer nominalni lastniki, nič drugega kakor vazali svojih upnikov — bankirjev, inkuranc kompanij in drugih.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

Zastopniki jeklarjev v zvezi s CIO

Na pittsburski konferenci so prišli odprto na dan

Pittsburgh. — (FP) — Pittsburska konferenca progresivnih zastopnikov kompanijskih unij v jeklarski industriji prošlo soboto in nedeljo je prišla odprto na dan z zahtevo po bona fide unionizmu v tej industriji. Konferenca se je udeležilo 150 zastopnikov kompanijskih unij. Prišli so iz vseh večjih tovarnih vzhodno od Clevelanda.

Glavni zaključki te konferencie so bili indorsiranje Odbora za industrijsko organizacijo (C. I. O.) in ustanovitev permanentne organizacije pod imenom CIO Representatives Council. Ta reprezentantski svet CIO se bo odprto boril proti kompanijskim unijam na znotraj in zunanji. Pomeni definitivno vez med CIO in rebelnimi kompanijskimi unijami.

Za predsednika tega sveta je bil izvoljen Elmer J. Maloy iz Duquesne, Pa. Sploh je on vodja rebelnih kompanijskih unij in predsednik splošnega sveta 18 kompanijskih unij pri Carnegie-Illinois Steel Co. Bil je tudi glavna priča pred zveznim delavskim odborom, ki te dni vodi zaslišanja oziroma preiskavo o kompanijskih unijah v jeklarski industriji. Odboru je predložil toliko materiala, da bi po izjavi nekega jeklarskega delavca zadostovalo za "obešanje 10 kompanijskih unij".

Glavni govornik na konferenci je bil Philip Murray, vodja jeklarske kampanje. Povabilen je bil tudi Arthur H. Young, podpredsednik U. S. Steel korporacije, v katerega področje spada "delavsko vprašanje". Young se ni odzval.

Murray je rekel, da so kompanijske unije "preteza in prevara. Naš namen je, da jih vršimo iz biznisa. Kontrolirane, kreirane, dominirane in vodene so po tovarniških upravah. Konec jim bo napravil naraščajoči val opozicije. Vi delavci v tovarnah jih boste zbili kakor teblje." Zastopniki kompanijskih unij pa so jih označili v resoluciji, da so "farsa, spaka in insult na inteligenco jeklarskih delavcev".

Jeklarski zastopniki CIO bodo še v bodoče ostali aktivni v kompanijskih unijah "iz razloga, ki je lahko znan vsem." V bližnji bodočnosti bo sklicana splošna konvencija jeklarskih delavcev. Njih glavne zahteve so \$5 minimalne dnevne plače, 6-urni delovnik po pet dni na teden, plačane počitnice, plača in pol za nadurno delo in dvojna plača za delo ob nedeljah.

Kako so magnati upropastili veliko družbo

(Nadaljevanje s 1. strani.)

očistili svojo žrtve, niti si lepše razdelili plena.

Obratna družba je seveda propadla. Ogromna predlinica je zaprta že od zadnje pomladi. Tisoči so brez dela, "ker podjetje ne more konkurirati z Japanci in nizkimi plačami na jugu." Manchester, tekstilni center Nove Anglije, je paraliziran in bankrotiran.

Toda Amoskeag kompanija (holding kompanija) je še danes vredna nad 16 milijonov dolarjev. In čeprav je predlinica zaprta, so njeni delničarji letos že prejeli \$472,726 dividend. Ves ta denar je prišel od likvidirane družbe.

To je le en slučaj, ki pokazuje manipulacije, katerih se kapitalisti poslužujejo pri molženju in izžemanju industrijskih podjetij in seveda tudi delavcev in prebivalstva na splošno. Bankroti so klasično sredstvo pivotno zasli-dranih kapitalističnih piratov za grnadenje svojega bogastva. Takih slučajev je dežela polna. "Boljši elementi", ki pravijo, da je treba pozabiti na ta incident, so menda pridobili Pacific Mills družbo, da bo premetila del svojega obrata v tujakine predlinice bankrotirane Amoskeag kompanije. Brezposelni tekstilni delavci se vprašujejo, kakšna plača bo dajala Pacific Mills in če jih ne bo tako izgrala kakor jih je Amoskeag kompanija,

KRIŠTOF DIMAČ

Special JACK LONDON. — In angleščino prevedel FRANCE MAGAJNA

Pa je smešen. Če prideš nocoj po mraku k mojemu šotoru, ga boš slišal, kako prepeva zunan v mrazu. Toda oče mi pravi, naj naredim, kakor me je volja. In tako jaz ne bom prižgala svojega kresa. Veš, kadar se tukaj deklica odloči za zakon, obvesti mladeniča o tem s kresom. Four Eyes je rekel, da je to lep običaj. Sam si pa le ni izbral žene. Morda je bil prestar. Las res da ni imel mnogo, a jaz mislim, da ni bil zelo star. Kako se pa ve, kdaj je človek zaljubljen? Menim namreč tako, kakor sta bila Pavel in Franciška.

Čisti pogled njenih modrih oči je Dimača vsega zmedel. "Hm, tisti," je čutil, "ki so zaljubljeni, pravijo, da jim je ljubezen dražja od življenja. Kadar kdo spozna — bodisi ali ona — da ljubi nekoga bolj nego vse drugo na svetu, no, tedaj ve, da je zaljubljen. Tako nekako gre, a to pojasniti je silno težko. Človek samo čuti, to je vse."

Deklica je nekaj hipov zrla preko taboriščnega dima; nato je globoko vzdihnila in obrnila vso svojo pozornost na kožuvinasto rokavico, ki jo je šivala.

"No, je končno izjavila, 'saj jaz se ne bom nikoli možila.'"

"Kadar udarimo ven, si bomo morali pošteno s komolci pot delati," je rekel Čok čemerno.

"Tale kraj je kakor velika mišnica," je menil Dimač.

Z vrha golega hriba sta gledala po Snassovem sneženem kraljestvu. Na zapadu, na jugu in na vzhodu je bilo zaprt z visokimi, grozimi in nedostopnimi gorami. Proti severu pa se je valovita ravan zdela neskončna. In vendar sta vedela oba, da bi tudi v tej smeri našli na gorske grebene, ki bi jima zapirali pot.

"V tem letnem času bi vama lahko dal tri dni časa za beg. Ujel bi vaju, če bi bila tudi že tri dni na poti." Tako je pripovedoval Snass Dimaču tisti večer. "Sledi ne bi mogla zabrisati, vidita. Ko je Anton zbežal od nas, ni bilo snega. Moji ljudje so tako hitri kakor najboljši belokozci; vrh tega bi jim vidva delala gaz v svežem snegu in bi onj zato laže prodirali za vama. Kadar bo pa sneg skopnel, bom že poskrbel, da ne bosta dobila take prilike za beg kot se je ponudila Antonu. Sicer je pa naše življenje prijetno. Ostali svet kar zgine človeku iz spomina. Se zdaj mi ne gre v glavo, s kakšno lahko sem pozabil na svet tam zunaj."

"Kar mene najbolj grize," je zaupal Čok Dimaču, "je ta Danny McCann. Slabič je in bi bil nama le v napotje. Prisega pa, da dobro pozna pot proti zapadu. Morava ga torej vzeti s seboj."

"Vaj smo v isti godlji," je zamrmral Dimač. "Ze res, a tebi se bliža še neka druga nevarnost."

"Katera?"

"Kaj nisi še slišal?"

Dimač je odikmal.

Mladi so mi povedali. Tudi oni so pravkar izvedeli. Nocoj se bo zgodilo, dasi je po kole-darju cele mesece pregledal.

Dimač je skomizgnil.

"Ali ne maraš slišati?"

"Saj čakam, da bi slišal."

"No, Dannyjeva žena je povedala mladcem, ti so povedali pa meni, da bodo nocoj goreli 'dekliški kresovi'. To je tisto. Kako ti je kaj všeč ta novica?"

"Ne vem, kam meriš, Čok."

"Ne veš, a? Saj je jasno ko beli dan. Zensko krilo je za teboj in to krilo bo nocoj kres prižgalo in temu krilu je ime Labiskwee. O, dobro sem večkrat opazil, kako je gledala za teboj, ko nisi nič slutil. Ona doslej ni prižgala kresa. Rekla je, da se z Indijancem ne bo poročila. Zdaj pa, ko bo zažgala kres, je očitno, da bo žrtev moj ubogi prijatelj Dimač."

"No, nekaj utegne biti na tem," je rekel Dimač in s težkim srcem premišljeval besede in vedenje dekličino v poslednjih dneh.

"Utegne ali ne utegne, res je pa le," je go-drnjal Čok. "In tako se vselej zgodi: kadar kaj posebnega nameravava, pa se ti pojavi od-kod žensko krilo, ki nama prekriža račune. Nimava sreče, pa je ven! Hej! Poslušaj, Di-mač!"

Tri indijanske starke so se ustavile med šo-torom samev in šotorom McCana in najsta-rejša med njimi je nekaj naznanjala z nepri-jetno visokim glasom.

Dimač je slišal imena, ni pa mogel razumeti zmi-sla besed. Čok mu ga je pojasnjeval z me-šanimi čustvi veselja in žalosti.

"Labiskwee, hčerka Snassova, stvarnika de-ja, najvišjega poveljnika, prižge nocoj svoj prvi dekliški kres. Maka, hčerka Owitasa, brzega volka —"

Tako so se nadaljevala imena kakih dvanajst deklic, nato so vse tri ženske šle naprej, da bi ponovile svoje velevažno naznanilo pri ostalih ognjih.

Samci, ki so bili napravili mladostne prise-ge, da ne bodo govorili z nobeno deklico, niso kazali nikakega zanimanja za bližajoči se obred, in da bi pokazali svoj prezir, so takoj začeli delati priprave za odhod na ekspedicijo, ki jim jo je odločil Snass za naslednje jutro. Ne zadovoljujejo se namreč s cenitvijo starih lovcev glede števila karibuev, je Snass do-mneval, da se je njih čreda najbrž razcepila. Zato je dal mladim samem nalogo, naj pre-iščejo pokrajino proti zapadu in severu in po-iščejo del črede.

Dimač, ki je bil nemiren zaradi ognja, ki ga je imela prižgati Labiskwee, je naznanil, da bo samec spremljal. Prej pa je še govoril s Čokom in McCanom.

"Na tretji dan, Dimač, bodi tam," je rekel Čok. "Imeli bomo vso opremo in pse."

"Toda zapomni si," ga je posvaril Dimač, "če se kaj primeri in mene ne bo, ne čakaj, nego potuj naprej, da dosežeš Yukon. Če se ti po-sreči, prideš lahko poleti pome. Sicer pa pri-dem, če bo le mogoče, za teboj."

McCann, stoječ pri svojem ognju, je z očmi pokazal proti osterorbi gori, kjer je zapadno pogorje zapiralo odprto pokrajino.

"Tistale je," je rekel. "Majhen potoček na južni strani. Midva pojdeva po njem. Na tretji dan se enidemo. Takrat se bomo mu-dili v njem. Kjerkoli boš krenil v tisti potoček in sledil njegovi strugi, boš našel na nju."

Toda tretji dan se Dimaču prilika ni ponu-dila. Samski skavti so spremenili smer svo-jeja pota in v tistem času, ko sta Čok in Mc-Cann poganjala svoje pse po potoku, se je Dimač nahajal šestdeset milj proti severovzhodu in sledil z ostalimi drugovi čredi karibuev. Po več dneh so se v metežu padajočega snega vrnili v taborišče. Neka žena je tedaj nehala jadikovati ob ognju in je prihitela k Dimaču. S strupenimi očmi in hripavo kričečim glasom ga je preklinjala in psovala ter kazala s krče-vitimi kretnjami svojih rok na nepremično, v kožuvinno odeto človeško postavo, ležečo na saneh blizu ognja.

Dimač je mogel le ugibati, kaj se je pripeti-lo. Ko je dospel do McCannovega ognja, je bil pripravljen na drugo zmerjanje. Namesto te-ga je pa pri ognju opazil McCana samega, ki je pridno žvečil odrezek karibjega mesa.

"Jaz nisem za pretep," je cvilil, "Čoku pa se je posrečilo pobegniti, dasi so preganjenci še vedno za njim. Pretepale se je kakor vrag. Toda tudi njega bodo dobili. Ne bo jim ubežal. Dva je ranil, pa mislim, da bosta ozdravela. Tretjega je pa raznesaril."

(Dolje prihodniti.)

Frank Kroll:

Zlatoiskalec

Priletel mož je obstal ob po-toku, zajemal s plehnato skledo pesek iz vode in skrbno izpiral zlata zrna. To je bilo takrat, ko se je raznesla vest o odkritju zlata v Californiji in so množice drvale tje v svojem pohlepu po zlatu, kajti vsakdo je upal, da bo tam našel srečo.

Med onimi, ki so pustili delo in drveli v Californijo, je bil tudi naš znanec. Kakor drugi, katere je omamila blešč zlata, je hotel tudi on izkoristiti priliko. V Ca-lifornijo se je pripeljal na tovor-nem vlakcu, čeprav je imel v žepu dvesto dolarjev. Denar je hranil, ker ni vedel, ali bo našel zlato. Pripravljen je bil prijeti tudi za drugo delo, ki ga je bilo takrat dovolj, toda denar bo rabil le v največji sili. Tak je bil njegov sklep.

Ako ga bi bil kdo opazoval, ko je s tako vneto zajemal vodo iz potoka, izpiral pesek in bujtil v skledo, da bi mu bi bile kmalu oči iz glave skočile, bi se bil ne-dvomno smejal, kajti izgledal je v resnici komičen. Kadar je med peskom zagledal bleščeče zrno, je

poskočil in se zakrohotal. Previd-no ga je prijel s prsti in potisnil v steklenico in jo potem skrbno zamašil.

Zlata zrna so bila različne ve-likosti, ampak zlatoiskalec ni ni-ti enega prezrl. Kadar je voda odnesla pesek iz sklade, je še ved-no strmel na dno, če se bo še kaj posvetilo. Nekatera zrna so bila debela kot kora, druga kot pro-so, a on ni nobenega prezrl.

Tako je zajemal vodo in izpi-ral, dokler ni napolnil steklenice z dragoceno kovino. Računal je, da so zlata zrna vredna najmanj dvajset dolarjev in pri tem se je spomnil, da je moral dolgo ča-sa trdo delati predno je zaslužil tako veliko vsoto. Prav nič mu ni bilo žal, ker se je podal v zla-to deželo, kjer se je takoj poka-zalo, da mu bo tu sreča milejša. Slikal si je lepo bodočnost in od-radosti si je z roko gladil trebuh in mislil na stvari, katere si bo lahko privoščil, ko bo bogat. Da bo bogat, o tem ni niti dvomil, saj se mu je sreča nasmehnila že prvi dan.

"Sedaj pa kar v banko z njim," je vzkliknil, ko je bila steklenica napolnjena z zlatimi zrni. Hitro se je odpravil v mesto, da pro-da zlato. Denar, ki ga bo dobil zanj,

bo previdno shranil, da ga ne bo kakšen lopov ukradel.

Zlatoiskalec je stopil v bančno poslopje in se ustavil pred ma-lim okencem. Mlad uradnik, ki je stal za okencem, ga je takoj vprašal, česa želi. Pojasnil mu je, da je prinesel zlata zrna in hoče mu jih prodati.

"Treba bo ugotoviti, če so pri-stojno zlato," je rekel uradnik in se nasmehnil. "Kar stresite zr-na, očka," je pristavil.

Mož se ni prav nič obotavljal. Izročil je zrna uradniku, ki jih je skrbno pregledal in po krat-kem presledku ugotovil, da so čisto zlata. Dal jih je na tehtni-co in potem dejal, da so vredna tristo dolarjev.

"Tristo dolarjev!" reče zla-toiskalec in se začudi.

"Da, tristo dolarjev vam dam za zlato. Ali ste zadovoljni?"

Zlatoiskalec je začel odpirati usta, toda spregovoriti ni mogel nobene besede, tako je bil prese-nečen.

"Kar povejte, ali hočete pro-dati zlato za to ceno," je dejal uradnik.

"Da, da, vse prodam," je kon-čno spregovoril.

Uradnik mu je takoj odšel tristo dolarjev in vrnil prazno

steklenico. "Pa se prinesite, am-pak biti mora čisto zlato," je de-jal.

Zlatoiskalec je bil vesel, ker je vse tako dobro izpadlo. S treso-čo roko je pograbil denar in se obrnil proti vratom. Stopal je po ulicah malega mesteca, toda nje-gove misli so bile pri potoku, kjer je našel bogastvo. Če bo šlo tako naprej, bo imel kmalu tisočake v žepih.

V mestecu je ostal en dan, na-lar se je odpravil v hribe k po-toku. Ustavil se je na starem prostoru, kjer je našel prvo zla-to. Morda je več zlate kovine v kakšnem drugem kraju, toda on ni hotel biti izbirčen, ker je slu-til, da mora biti tam, kjer je že našel prvo bogastvo, še več zla-ta. Z vso vneto se je ponovno lotil dela.

Bil je vesel, da se nikoli tako. Spomnil se je, kako je moral ga-rati dolge ure v zaprašenih tovar-ni za nizko plačo. Sedaj je stvar drugačna. Sam sebi se je zdel bedak, ker se prej ni šel iskati zlata v Californijo. No, dosti ni zamudil, saj je zlata še dovolj in on bo kmalu bogat. Zamujeno bo odpravljeno, kar se mu je sreča nasmehnila že prvi dan.

Spet je zajemal vodo iz po-toka in brskal za zlatimi zrni. Sre-čo je imel tudi sedaj. V nekaj dneh je napolnil tri steklenice z zlatom. Hotel je biti previden in oprezen, zato ni zlata sproti nosil v banko, ker se je bal, da ga ne bi lopovi, ki so povsod prežali na zlatoiskalce, oropali.

Potem, ko je nabral že precej zlata, se je napotil v mesto, da ga proda. Bančni uradnik ga je spoznal, kakor hitro je stopil skozi vrata in se mu prijazno na-smehnil. Še predno je bil pri o-kencu, ga je vprašal, če je pri-nesel spet kaj zlata. Ko mu je zlatoiskalec izročil steklenico z bleščečo kovino, se je začudil. "Srečni ste, srečni," je dejal. "To bo denarja! Če bo šlo tako na-prej, boste kmalu bogati."

Stehtal je zlato in potem od-šel zlatoiskalcu tisoč dolarjev v bankovcih, nakar je slednji ta-koj stekel na pošto in poslal ves denar svojem znanecu v Chicagu z naročilom, naj ga hrani, do-klar se on ne bo vrnil s zapada.

Dnevi so enakomerno potekali drug za drugim, toda naš znanec je redno hodil k potoku, kjer je od ranega jutra do poznega ve-čera izpiral zlato. Družbe se je izogibal in govoril je prav malo. Človek, ki rad govori, izblebta marsikaj, kar mu škoduje, on pa mora biti previden. Povsod je bilo polno nepridipravov, ki so prežali na zlatoiskalce, da jih o-ro-pajo.

Za zlato, ki ga je v nekaj te-dnih nabral, je dobil v banki pet tisoč dolarjev. Zdaj je sklenil, vrniti se v Chicago, kamor je po-siljal denar, kjer si bo lahko pri-voščil zabavo. Kar je zamudil kot samotar, bo nadomestil, ko se bo vrnil v veselo družbo. Kadar bo denar potrošil, se bo podal nazaj v Californijo, kjer je še kupe zlata.

V Chicagu je poslal štiri tisoč dolarjev, tisočak v zlatnikih pa je obdržal, ko se je odpravil na pot. Lahko bi si bil privoščil u-dobno vožnjo na vlakcu v spalnem vozu, a sklenil je, oprizeti se to-vornega, da se bo vozil nazaj ta-ko kakor pred nekaj tedni v Ca-lifornijo.

Prilika je kmalu prišla. Vtiho-tapil se je v prazen vagon tovor-nega vlaka, ki je vozil proti Chi-cagu. Tri dni se je tako vozil sam, četrto noč, ko ga je spanec premagal, pa je dobil tovariše. Zbudil ga je trušč in silno se je prestrašil, ko je videl okrog se-be nove obraze, ki so strmelili vanj. Naglo je poskočil, ampak tako nerodno, da so se zlatniki vsuli iz njegovih žepov. Potepu-hi so hitro planili po njih, on pa ni čakal niti minute več, ker se je zbal, da ga bodo ubili. Skočil je skozi vrata vagona in se zvalil po nasipu ob železniški progi v dolino.

Potepuhi so se še nadalje pre-ri-vali in pretepali v divjem lo-vu za zlatniki. Trušč v vagonu je vzbudil pozornost paznika. Kmalu je bil med potepuhi, ki so se pretepali za raztresene cekine in pri tem pozabili, da morajo biti oprezní. Paznik je vse pote-puhe, med katerimi jih je bilo več s krvavimi nosovi, aretirjal, poleg tega pa jim je pobral zla-tonike.

Nekar ur pozneje je paznik se-del v restavraciji in pripovedo-val strežnici o potepuhih v vago-nu, ki so se pretepali za zlatnike.

Sedaj so val v zaporu, toda on i-ma v žepu zlatnika. Pogovor je poslušal lepo oblečen človek, a delal se je, kakor da ga stvar prav nič ne zanima. Le včasih se je nasmehnil, kakor da bi hotel reči, da mu je zadeva znana.

Inozemci, ki so se pred 1920 pomotoma sma-trali za ameriške državljane

V zvezi s prošnjami za sta-rostno pokojnino se tupatam dogaja, da inozemec kar naen-krat najde, da ni ameriški dr-žavljan, kakor je poprej do-mneval. Kakor znano, držav-ljanstvo ne prihaja v poštev pri federalnih socialno-zagajnih po-kojninah, za katere mora tudi delavec prispevati. Pač pa pri-haja v poštev pri državnih sta-rostnih pokojninah, ki se sedaj izplačujejo onim priletnim lu-dem, ki so brez sredstev; le v šestih državah — Arkansas, Delaware, Louisiana, Minneso-ta, Nebraska in Rhode Island, — so tudi inozemci upravičeni dobiti te državne pokojnine, dočim se v vseh drugih državah zahteva ameriško državljanstvo. Radi tega večina teh postarnih ljudi mora dokazati ameriško državljanstvo.

Čakati na naturalizacijo, zla-sti ako kdo nima niti prvega pa-pirja, je dolga stvar, zlasti pa, ako je človek star in potreben. V nekaterih takih slučajih pa nudi naturalizacijski zakon ne-kako "bližnjico" do naturaliza-cije ob danih pogojih. Pod pod-odstavkom 10, odstavkom 4 za-kona od 29. junija 1906 z do-datnimi spremembami vred ame-rižemec, ki je stanoval v Zdru-ženih državah med julijem 1915 in julijem 1920, in ki se je v tej dobi ali poprej pomotoma sma-tral za ameriškega državljana in je v dobri veri izvrševal dr-žavljanse pravice, zaprositi za drugi papir, pa mu ni treba prvega papirja. Kdorkoli od-govarja pogojem te določbe, mo-re postati državljan v štirih ali petih mesecih, namesto da bi čakal, kot je običajno, dve leti in pol.

Da je pa upravičen do te skrajšane poti do državljanstva, mora inozemec dokazati, da je imel precej tehten razlog sma-trati sebe za državljana in da je bil v dobri veri, ko je izvrše-val pravice takega državljana. Naturalizacijsko sodišče na pri-mer ne bi bržkone priznalo te pravice človeku, ki bi trdil, da se je smatral za ameriškega državljana, ker je prišel v to deželo kot otrok. Na drugi stra-ni, ako bi kdo trdil, da mu je oče povedal, da je ameriški držav-ljan, ali da se spominja, da je njegov oče izvrševal volilne pravice, bi dotičnik bržkone od-govarjal predpogojem za skraj-šano postopanje. So pa še dru-gi razlogi, zakaj bi se kdo po-motoma smatral za ameriškega državljana. Sodišče v vsakem slučaju sodi po tehtnosti poda-nih razlogov.

Druga točka, ki jo je treba ugotoviti, je ta, da inozemec, ki se hoče poslužiti zgoraj omenje-ne pravice do skrajšane po-stopanja, mora pokazati, da je pred 1. 1920 izvrševal pravice ameriškega državljana — da je volil, da je imel kako javno službo, da je služil v poroti itd.

Izvrševanje volilne pravice je razmeroma lahko dokazati, kaj-ti volilni zapisniki sežejo mno-go let nazaj; težje pa je to za ženske, ki so dobile volilno pra-vico šele v avgustu 1. 1920, dasi v nekaterih državah so se sme-le udeleževati mestnih volitev še poprej. Pred 1. 1920 pa je prav malo žensk bilo v kaki jav-ni službi ali je na kak drugi način izvrševalo pravice držav-ljana. Zato ni verjetno, da se mnogo tujerodk more posluževati pravice do skrajšane po-stopanja po zgoraj omenjeni do-ločbi zakona. — FLIS.

SLOVENSKA NARODNA PODPOR NA JEDNOTA

Izdala svoje publikacije in še poseb-no list Prosveto za horisti, ter po-trebno agitacijo svojih društev in članstva in za propagando svojih i-dej. Nihakor pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsa ta organizacija ima običajno svoje glasila. Torej agitatorji dopis le samostojnih podpornih organizacij in njih društev naj se ne poslužijo listu Prosveto.

Carlos Saavedra Lamas, argentinski zunanji minister.

SOBA V NAJEM

V najem se odda lepo oprem-ljena soba za enega moškega ali za dve dekleti. Ogledajte se osebno na naslov: 2345 S. Springfield ave., Chicago, Ill. — (Adv.)

Listen to the Yugoslav Radio Hour at PALANDEGH'S TRAVEL BUREAU AND FOREIGN EXCHANGE Station W.W.A.E. Every Sunday 1 to 2 636 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

TRINER'S ELIXIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebaavnost in zaprtnico

NAROČITE SI PROSTI VZOREC — Triner's Bitter Wine Co. 544 S. Wells St., Chicago, Ill. Pošljite mi brezplačni vzorec. Ime Naslov

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine in eni naroč-niki. List Prosveto stane za vsa enaka, za žene ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri ascumentu \$1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za žene S.N.P.J. List Prosveto je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveto je:

Za Zdrst. države in Kanado \$6.00	Za Cicero in Chicago je...\$7.50
1 tednik in..... 4.90	1 tednik in..... 6.30
2 tednika in..... 3.50	2 tednika in..... 5.10
3 tednika in..... 2.40	3 tednika in..... 3.90
4 tednika in..... 1.30	4 tednika in..... 2.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50
Za Evrope je.....\$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, pošljite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pejnamilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo sahval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priročeno pošljim naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priplajte k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, leake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerno, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-53 SO. LAWDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na želje tudi vsa ustnena pojasnila